

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 3 §:n ja hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 5 ja 25 §:n muuttamisesta

Hallintovaliokunnan kuuleminen 8.10.2025

Elisa Kettunen, johtaja, digitalisaatio ja tietoyhteiskunta
Suomen Kuntaliitto ry

Yleiset havainnot

- Lainsäädäntömuutoksen tavoite on tuottaa säästöjä DVV:lle. Sellaisten palveluiden osalta, joissa yksi viranomainen tuottaa muille tukipalveluita on oltava huolellinen, että yhden viraston suorat säästöt eivät johda suorien kustannusten (esim. maksut) tai hallinnon määrän lisääntymiseen muissa viranomaisissa, kuten kunnissa, hyvinvointialueilla ja valtion virastoissa. Tällainen säästö ei lisää julkisen hallinnon kokonaistuottavuutta eikä ole kestävää.
- DVV:n tukipalvelut tuottavat muille viranomaisille sellaisia digitaalisia palveluita, joita on tehokkaampaa tuottaa keskitetysti, tai jotka palveluiden luotettavuuden, jatkuvuuden, kyberturvallisuuden tai volyymien näkökulmasta on järkevää tuottaa kansallisesti viranomaispalveluna.
- Kaikkia kerrannaisvaikutuksia ei ole kattavasti arvioitu, kun lähtökohtana ovat olleet virastokohtaiset säästötoimenpiteet.

Kansalaisneuvonnan lakkauttaminen

- **Kuntaliitto ei vastusta Kansalaisneuvonnan lakkauttamista**, mutta sen ajoitus on hankala. Samaan aikaan 2026 alusta astuu voimaan digitaalisen asioinnin ensisijaisuutta koskeva lainsäädäntö ja suomi.fi viestien käytön piiriin tulee noin 2,2 miljoonaa uutta ihmistä. Tämä tulee aiheuttamaan vuodenvaihteessa piikin digituen kysyntään.
- Olisi syytä harkita, voisiko kansalaisneuvonnan lakkauttamisen ajoitusta siirtää esim. kesään 2026, jotta ainoa kansallinen kansalaisille suunnattu ja koko julkista hallintoa palveleva puhelinneuvontanumero ei lakkaisi toimimasta samaan aikaan historiallisen suuren siirtymän kanssa kohti laajempaa kansalaisten sähköistä asiointivelvoitetta.
- Säästötoimenpiteiden vuoksi moni viranomainen on supistanut aukioloaikoja tai lakkauttanut asiointipisteitä. Myös kansalaisjärjestöjen antamaa digitukea on rahoitusmuutosten myötä vähennetty.
- DVV:llä on digituen kansallinen koordinoititehtävä ja työ on hyödyllistä, mutta se ei jalkaudu kansalaisten pariin asiointitilanteisiin.
- **Kansalaisneuvonnasta säästyviä resursseja ei tulisi ohjata ainoastaan DVV:n toimintojen kehittämiseksi, vaan myös asiakasrajapinnassa tapahtuvaan neuvontaan viranomaisille ja järjestöille.** Jalkautuvaa digitukea pitäisi resursoida pitkäjänteisesti väestön ikääntyessä ja digitalisaation edistyessä.
- Kunnat, hyvinvointialueet ja kansalaisjärjestöt antavat digitukea erityisesti haavoittuville väestöryhmille, joille sähköinen asiointi on haastavaa. Henkilökohtaista neuvontaa tullaan tarvitsemaan tulevaisuudessakin ja tätä tulisi jatkossa resursoida, mikäli halutaan että mahdollisimman suuri osa väestöstä käyttää digitaalisia asiointipalveluita turvallisesti, että heidän oikeusturvansa toteutuu kaikissa hallinnon palveluissa.

Palveluväylän käyttövelvoite

- **Tosiasiallisesti kaikki kunnat käyttävät Palveluväylää vaikka sen käyttövelvoite poistuu.** Tämä johtuu siitä, käytännössä kaikki Suomi.fi –tukipalvelut, kuten suomi.fi –viestit on rakennettu Palveluväylän ympärille. Kaikki kunnat käyttävät myös DVV:n väestötietoa (VTJ), jota jaellaan jatkossa vain Palveluväylän kautta.
- Kunnilla voi nyt olla käytössä merkittävä määrä erilaisia digitaalisia palveluita, jotka nojaavat Palveluväylän hyödyntämiseen. Nämä **palvelut voivat olla sidoksissa muiden viranomaisten palveluihin** ja tietoon ja tällöin palveluväylä mahdollistaa esimerkiksi asiakastiedon turvallisen liikuttamisen viranomaiselta toiselle (esim. kunta, Kela, hyvinvointialueet, KEHA, verohallinto).
- Vaikutusten arvioinnissa on keskitytty suoriin taloudellisiin vaikutuksiin DVV:lle ja siihen, että viranomaiset voivat käyttää vaihtoehtoisia tiedonvälitys/integraatoratkaisuja joustavammin.
- Vaikutuksia kansalliseen palveluarkkitehtuuriin esimerkiksi viranomaisten sujuvan digitaalisen yhteistyön näkökulmasta ei ole arvioitu riittävästi. Arkkitehtuurisesti julkisen hallinnon palvelut voivat muutoksen myötä lähteä etääntymään toisistaan. Tämä saattaa rapauttaa esimerkiksi viranomaisraajat ylittäviä palvelupolkuja tai kertakirjautumiseen voi muodostua esteitä. Tiedon liikuttaminen viranomaiselta toiselle voi muodostua monimutkaisemmaksi tai estyä.
- Vaikutukset tulevat näkymään pitkällä aikavälillä, ne eivät ole välittömiä.
- **Tärkeintä on, että käyttövelvoitteen poistuessa *käyttöoikeus* kaikilla viranomaistehtäviä toteuttavilla säilyy.**

Palveluväylän maksullisuutta koskeva sääntely

- HE:ssä on huomioitu hyvin Kuntaliiton ja kuntien lausunnoissaan nostamat huomiot selkiyttämisen tarpeesta maksuttomuuden piiriin kuuluvista toimijoista ja erityisesti kuntien, kuntayhtymien ja muiden vastaavien tahojen yhdessä tai suoraan omistamien yhteisöjen ja säätiöiden suhteen. Nykyisen esityksen perusteella nämä tahot voitaisiin vapauttaa maksuvelvollisuudesta. **Tämä tulee säilyttää ennallaan kansalaisten tasapuolisen kohtelun perusteella.**
- Digitaalisten palveluiden kehittämisestä ja käytöstä ei saa tehdä osalle viranomaisia kalliimpaa toiminnan järjestämistavan perusteella. Tästä kärsisivät kansalaiset ja yritykset ja se hidastaisi sähköisen asioinnin kehittämistä.
- *Kunnalliset liikelaitos- ja yritystoiminta eivät tee muuta kuin julkisoikeudellista toimintaa.*
- *Kunnallinen liikelaitos ei ole erillinen oikeushenkilö, vaan kuuluu kunnan organisaatioon. Yhtiöiden osalta on tärkeä erottaa markkinoilla toimivat yhtiöt, mutta myös sidosyksiköt, jotka eivät toimi markkinoilla.*
- *Hankintalain terminologialla in house -yhtiö on **julkisoikeudellinen laitos**. Näidenkään osalta ei ole perustetta arvioida erikseen maksullisuutta tai maksuttomuutta, kun niillä ei määritelmällisesti ole teollista tai kaupallista toimintaa. **Ne eivät toimi kilpailutilanteessa markkinoilla**, vaan toteuttavat kuntien tukipalveluita, kuten ict-palveluita. Julkisoikeudellista tehtävää toteuttavien yhtiöiden maksuttomuus tulee koskettaa niitä kaikessa toiminnassaan, samoin kuin se koskettaisi kuntia.*



KUNTA LIITTO

Kommun-
förbundet

**Elisa Kettunen,
Johtaja, digitalisaatio ja tietoyhteiskunta
[elisa.kettunen\(at\)kuntaliitto.fi](mailto:elisa.kettunen(at)kuntaliitto.fi)
Puhelin: 050 372 6789**